

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-КОМУНІКАТИВНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ І САМОДОСТАТНОСТІ

*Т. А. Чернявська, к. е. н., доцент, Херсонський державний університет,
ch73@list.ru*

Методологія дослідження. Результати отримані за рахунок застосування методів: абстракції – при визначенні сутності категорій «резистентність» та «реактивність»; загального й особливого – при встановленні єдності існуючих підходів самодостатнього розвитку і забезпечення безпечного розвитку; аналізу й синтезу – при здійсненні аналізу перспектив і загроз подальшого економічного розвитку.

Результати. Обґрунтовано стратегічну значущість використання наявного транспортного потенціалу і геостратегічного ресурсу України у забезпеченні економічної самодостатності та національної безпеки.

Показано, що вітчизняна транспортно-комунікативна система має унікальні специфічні можливості та властивості порівняно з іншими структурними компонентами господарського комплексу країни.

Встановлено, що в умовах політичної та економічної нестабільності, дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів для відновлення розвитку і забезпечення безпеки, транзитні перевезення і співробітництво в транспортній сфері дозволять отримати валютні надходження на основі використання наявного потенціалу.

На основі аналізу перспектив і можливостей співробітництва з Китаєм запропоновані заходи державної підтримки цього вектору зовнішньоекономічного розвитку.

Новизна. У ході теоретичного дослідження сутності економічної самодостатності автором визначені специфічні взаємопов'язані властивості транспортно-комунікативної системи – реактивність та резистентність. Виявлено пропорційний вплив рівня самодостатності на рівень резистентності соціально-економічної системи.

Практична значущість. Запропоновані стратегічні орієнтири подальшої розвитку України в контексті досягнення економічної самодостатності та національної безпеки можуть стати підґрунтям для формування єдиної стратегії розвитку транспортно-комунікативної системи країни.

Ключові слова: транспортно-комунікативна система, самодостатність, безпека, реактивність, резистентність, транспортний потенціал, транзит, міжнародні транспортні

коридори, стратегічне партнерство.

Література

1. Бойко О. В. Потенціал ринку транспортних послуг як об'єкт наукових досліджень / О. В. Бойко, І. В. Дідовець // Вісник Чернігівського державного технологічного університету: наук зб. – 2010. – № 41. – С. 93–105.
Boyko O. V. Potentsial rinku transportnykh poslug yak obekt naukovykh doslidzhen [Marketing potential of transport services as object science investigations] / O. V. Boyko, I. V. Didovets // *Visnyk Chernigivskogo derzhavnogo tehnologichnogo universytetu: nauk zb.* – 2010. – № 41. – P. 93–105.
2. Винников В. В. Проблемы комплексного развития морского транспорта Украины: [монография] / В. В. Винников. – Одесса : ОНМА, 2005. – 300 с.
Vinnikov V. V. Problemy kompleksnogo razvitiya morskogo transporta Ukrainy [Problems complex development Ukraine sea transport]: [monografiya] / V. V. Vinnikov. – Odessa : ONMA, 2005. – 300 p.
3. Захарова О. В. Розвиток потенціалу світової транспортної системи: монографія / О. В. Захарова. – Маріуполь : МДУ, 2012. – 234 с.
Zakharova O. V. Rozvytok potentsialu svitovoi transportnoi systemy [Potential development world transport system]: monografiya / O. V. Zakharova. – Mariupol : MDU, 2012. – 234 p.
4. Котлубай А. М. Торговое судоходство Украины: проблемы и перспективы развития: [монография] / А. М. Котлубай. – Одесса : ИПРЭИ, 2008. – 384 с.
Kotlubay A. M. Torgovoe sudokhodstvo Ukrainy: problemy i perspektivy razvitiya [Ukraine trading navigation: development problems and perspectives] : [monografiya] / A. M. Kotlubay. – Odessa : IPREEI, 2008. – 384 p.
5. Кудрицька Н. В. Прогнозування основних показників діяльності транспортно-дорожнього комплексу України на довгострокову перспективу / Н. В. Кудрицька; Рада по вивч. продукт. сил України НАН України. – К., 2008. – 48 с.
Kudrytska N. V. Prognozuvannya osnovnykh pokaznykiv diyalnosti transportno-dorozhnogo kompleksu Ukrainy na dovgostrokovu perspektivu / N. V. Kudrytska; Rada po vuvch. produkt. syl Ukrainy NAN Ukrainyt. – K., 2008. – 48 p.
6. Ложачевська О. М. Управління функціонуванням та розвитком транспортного комплексу регіону: Монографія. – К. : НАУ, 2002. – 248с.
Lozhachevska O. M. Upravlnnnya funktsionuvanniam ta rozvitkom transportnogo kompleksu regionu: Monografiya [Function and development management of region transport complex] / O. M. Lozhachevska – K. : NAU, 2002. – 248s.
7. Макогон Ю. В. Украина – морская держава: [монография] / Ю. В. Макогон, А. Ф. Лысый, Г. Г. Гаркуша, А. В., Грузан; [под ред. Ю. В. Макогона]. – Донецк : Изд-во «Ноулидж», 2010. – 391 с.
Makogon Yu. V. Ukraina – morskaya derzhava [Ukraine – sea state]: [monografiya] / Yu. V. Makogon, A. F. Lysiy, G. G. Garkusha, A. V., Gpruzan; [pod red. Yu. V. Makogona]. – Donetsk : Izd3-vo «Noulidzh», 2010. – 391 p.
8. Михайличенко К. М. Інтеграція України до транспортної системи «Європа – Азія» як чинник забезпечення національних інтересів держави / К. М. Михайличенко // Стратегічні пріоритети. – 2014. – № 1. – С. 69–76. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/spa_2014_1_11.pdf
Mihaylichenko K. M. Integratsiya Ukrayiny do transportnoi systemy «Evropa – Aziya» yak chynnyk zabezpechennya natsionalnykh interesiv derzhavy [Ukraine integration into transport system Europe-Asia] as bases guarantee state national interests] / K. M. Mihaylichenko // *Strategichni priorytety.* – 2014. – № 1. – P. 69–76. – Rezhim dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/spa_2014_1_11.pdf
9. Могилевкин И. М. Транспорт. Мировая экономика. Глобальные тенденции за 100 лет / И. М. Могилевкин; под. ред. И. С. Королева. – М. : Экономистъ, 2003. – 332 с.
Mogilevkin I. M. Transport. Mirovaya ekonomika. Globalnye tendentsii za 100 let [Transport. World economic. Global tendencies during 100 years] / I. M. Mogilevkin; pod. red. I. S. Koroleva. – M. : Ekonomist, 2003. – 332 p.

10. Пащенко Ю. Транспортная политика Украины / Ю. Пащенко // Экономика Украины. – 2001 – № 1. – С. 26–33.
- Pashchenko Yu. *Transportnaya politika Ukrainy* [Ukraine transport politic] / Yu. Pashchenko // Ekonomika Ukrainy. – 2001 – № 1. – P. 26–33.
11. Плужников К. И. Глобализация производства и распределения транспортных услуг / К. И. Плужников // Бюллетень транспортной информации. – 2003. – № 4. – С. 11–15
- Pluzhnikov K. I. *Globalizatsiya proizvodstva i raspredeleniya transportnykh uslug* [Production globalization and distribution transport services] / K. I. Pluzhnikov // Byulleten transportnoy informatsii. – 2003. – № 4. – P. 11–15
12. Прейгер Д. Вантажний транзит на морському транспорті: стан, проблеми, перспективи для України / Д. Прейгер // Економіка України. – 2010. – № 10. – С. 24–35.
- Preyger D. *Vantazhniy tranzyt na morskomu transporti: stan, problemy, perspektivy dlya Ukrainy* [Load transit on sea transport: condition, problems, perspectives for Ukraine] / D. Preyger // Ekonomika Ukrainy. – 2010. – № 10. – P. 24–35.
13. Рибчук А. В. Транспортні системи світу – важливий елемент глобальної виробничої інфраструктури / А. В. Рибчук // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – №7. – С. 99–104.
- Rybchuk A. V. *Transportni systemy svitu – vazhlyviy element globalnoi vyrobnychoi infrastruktury* [World transport systems – important element global industrial infrastructure] / A. V. Rybchuk // Aktualni problemy ekonomiky. – 2004. – №7. – P. 99–104.
14. Сич Є. М. Інфраструктура транспортного ринку в системі чинників соціально-економічного зростання / Є. М. Сич, О. В. Бойко // Збірник – Чернігів: ЧДТУ, 2012. – № 58. – Режим доступу: <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&l=en&j=7&id=16>
- Sych E. M., Boyko O. V. *Infrastruktura transportnogo rinku v sistemі chinnikiv sotsialno-ekonomichnogo zrostannya* [Transport market infrastructure in bases system social-economic growth] / E. M. Sych, O. V. Boyko // Zbirnyk – Chernigiv: ChDTU, 2012. – No 58. – Rezhim dostupu: <http://vistnic.stu.cn.ua/index.pl?task=arcl&l=en&j=7&id=16>
15. Цветов Ю. М. Концепція реформування транспортного сектора України / Ю. М. Цветов, Л. М. Соколов, Ю. М. Федюшин та ін. / Збірник наукових праць / – К. : Преса, 1999. – 67 с.
- Tsvetov Yu. M. *Kontseptsiya reformuvannia transportnogo sektora Ukrainy* [Reformation conception Ukraine transport sector] / Yu. M. Tsvetov, L. M. Sokolov, Yu. M. Fedyushyn ta in. / Zbirnyk naukovykh prats / – K. : Presa, 1999. – 67 p.
16. Чернявська Т. А. Пріоритети використання транспортного потенціалу країни та її регіонів у системі самодостатнього соціально-економічного розвитку / Т. А. Чернявська // Управління соціально-економічними системами: монографія / (колектив авторів); за ред. Л. І. Антошкіної, Н. В. Ушенко. – Донецьк : Юго-Восток, 2013. – С. 94–99.
- Tchernyavska T. A. *Priorytety vykorystannya transportnogo potentsialu krayiny ta yiyi regioniv u systemi samodostatnogo sotsialno-ekonomichnogo rozvytku* [Using transport state potential priorities and her regions in system self-sufficiently social-economic development] / T. A. Chernyavska // Upravlinnya sotsialno-ekonomichnymy systemamy: monografiya / (kolektyv avtoriv); za red. L. I. Antoshkinoyi, N. V. Ushenko. – Donetsk : Yugo-Vostok, 2013. – P. 94–99.
17. Чернявська Т. А. Можливості забезпечення фінансової самодостатності регіонів за рахунок використання потенціалу транспортно-комунікаційної системи / Т. А. Чернявська // Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 413–419. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpuudps_2012_1_42.pdf
- Tchernyavska T. A. *Mozhlyvosti zabezpechennya finansovoyi samodostatnosti regioniv za rakhunok vykorystannya potentsialu transportno-komunikatsiyanoi systemy* [Possibility guarantee of financial regions self-sufficiently on account using transport-communication system potential] / T. A. Tchernyavska // Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnogo universytetu derzhavnoyi podatkovoyi sluzhby Ukrainy. – 2012. – № 1. – P. 413–419. – Rezhym dostupu: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/znpuudps_2012_1_42.pdf
18. Чернявська Т. А. Самодостатність транспортно-комунікаційної системи регіонів в системі національної безпеки / Становлення економіки України у післякризовий період / Під ред. д.е.н., професора О. О. Непочатенко (Частина 1) – Умань : Видавець «Сочінський», 2012. – С. 81–89.

Tchernyavska T. A. *Samodostatnist transportno-komunikatsiyoi systemy regioniv v systemi natsionalnoyi bezpeky* [Self-sufficiently transport-communication regions system in system national security] / Stanovlennya ekonomiky Ukrainy u pislyakryzoviy period / Pid red. d.e.n., profesora O. O. Nepochatenko (Chastyna 1) – Uman : Vidavets «Sochinskiy», 2012. – P. 81–89.

19. Новікова А. М. Україна в системі міжнародних транспортних коридорів / А. М. Новікова. – К. : НІМБ, 2003. – 494 с.

Novikova A. M. *Ukrayina v systemi mizhnarodnykh transportnykh korydoriv* [Ukraine in system international transport corridors] / A. M. Novikova. – К. : NIMB, 2003. – 494 p.

20. Стенограма «круглого столу» «Україна – Китай: на шляху до стратегічного партнерства» / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/index.htm>

Stenograma «kruglogo stolu» «Ukrayina – Kitay»: na shlyahu do strategichnogo partnerstva [Shorthand record «round-table» «Ukraine-Chine»: on way to strategic partnership] / [Elektroniy resurs] – Rezhim dostupu: <http://old.niss.gov.ua/Table/01092010/index.htm>

21. Комплексна програма утвердження України як транзитної держави у 2001–2010 рр. – К., 2002. – 14 с.

Kompleksna programa utverzhennya Ukrainy yak tranzitnoyi derzhavy u 2001–2010 rr. [Complex program becoming Ukraine as transport state in 2001–2010 rr.] – К., 2002. – 14 p.

22. Торговельно-економічне співробітництво між Україною та Китаєм / [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade>

Torgovelnno-ekonomichne spivrobitnytstvo mizh Ukrainoyu ta Kytaem [Trade-economy collaboration between Ukraine and Chine] / [Elektroniy resurs] – Rezhim dostupu: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/trade>

23. Петрунина, Ж. В. Современные и перспективные направления сотрудничества России с экономиками АТЭС / Ж. В. Петрунина, Е. А. Канаев, Д. В. Киба. – Комсомольск-на-Амуре : ФГБОУ ВПО «КнАГТУ», 2013. – 192 с.

Petrunina, Zh. V. *Sovremennyye i perspektivnyie napravleniya sotrudnichestva Rossii s ekonomikami ATES* [Modern and perspective direction of Russian collaboration with ATES economics] / Zh. V. Petrunina, E. A. Kanaev, D. V. Kiba. – Komsomolsk-na-Amure : FGBOU VPO «KnAGTU», 2013. – 192 s.